

Hoofdstuk 11

De onrechtvaardige rechter

Eens vroegen de Farizeeën aan de Here: “Wanneer komt het koninkrijk van God?” (Lukas 17:20). De Heiland antwoordde dat het rijk “niet op waarneembare wijze”¹ zou komen terwijl het in een verborgen gestalte al onder hen was, in Zijn Persoon (Luk. 17:20-21). Naar aanleiding van de vraag van de Farizeeën gaf Hij Zijn discipelen uitgebreider onderricht: De openbaring van het rijk (of beter gezegd: de openbaring van de Zoon des mensen, Luk.17:30) zou nog geruime tijd op zich laten wachten en Zijn leerlingen zouden moeten oppassen voor misleiding door valse profeten (Luk. 17:23). Hij vertelde hun dat Hij eerst moest lijden en verworpen zou worden door de toenmalige generatie (Luk.17:25). Ook liet Hij zien hoe het op de dag van Zijn openbaring zou toegaan (Luk. 17:26-37). Hij sloot Zijn onderricht af met een gelijkenis. Ook deze gelijkenis is alleen door Lukas opgetekend. Het verhaal luidt als volgt:

“Er was in een stad een rechter die God niet vreesde en geen mens ontzag. Nu was er in die stad een weduwe die naar hem toe kwam en zei: Verschaf mij recht tegenover mijn tegenpartij. En hij wilde een tijdlang niet. Daarna echter zei hij bij zichzelf: Hoewel ik God niet vrees en geen mens ontzie, zal ik, omdat deze weduwe mij lastig valt, haar recht verschaffen, opdat zij mij niet uiteindelijk in het gezicht komt slaan” (Luk. 18:2-5)

De bedoeling van de Here

In het evangelie wordt van de strekking van de gelijkenis de volgende verklaring gegeven:

“Hij nu sprak ook een gelijkenis tot hen, met het oog daarop dat zij altijd moesten bidden en niet moedeloos worden” (Luk. 18:1)

¹ De Griekse uitdrukking *parateereeseos* betekent letterlijk: “ernaast houden”, d.w.z. observeren (zoals een dokter een patiënt observeert om uit het optreden van bepaalde symptomen af te leiden dat er sprake is van een bepaalde ziekte). Het koninkrijk van God zou niet ontstaan door een geleidelijk proces of zich geleidelijk aan steeds krachtiger manifesteren. De Farizeeën (en de discipelen) zouden niet ergens heen hoeven te gaan om er het begin van te zien (“Men zal ook niet zeggen: Zie, hier of daar”, vs.21). Het zou plotseling verschijnen, met enorme kracht, en de hele wereld beïnvloeden, zoals de bliksem flitst en het hele aardoppervlak verlicht (vs.24).

Als we deze tekst lezen zonder te letten op het verband dan kunnen we de (verkeerde) gevolgtrekking maken dat gelovigen die ergens naar verlangen moeten aanhouden in het gebed en hun verzoek voortdurend moeten herhalen tot ze hebben ontvangen waarom ze hebben gevraagd. Maar die gevolgtrekking is onjuist. Gelovigen kunnen om dwaze dingen bidden en het is maar goed dat God hun niet altijd hun zin geeft, hoewel Hij op Zijn tijd in al hun behoeften overvloedig zal voorzien (Fil. 4:19).

De conclusie is bovendien ongerechtvaardigd. Want uit het tekstverband blijkt, dat de Here niet sprak over gebed in het algemeen. "Altijd bidden" heeft betrekking op één bepaald gebedsonderwerp: de komst van het koninkrijk. De discipelen zouden immers "begeren één van de dagen van de Zoon des mensen te zien" (Luk. 17:22), en ze zouden die niet zien. Wanneer het koninkrijk uitbleef en de voorspellingen van valse profeten niet uitkwamen, zouden ze "moedeloos" kunnen worden en in het gebed kunnen verslappen.

Een vasthoudende weduwe

In onze Bijbel heeft de gelijkenis uit Luk. 18:2-5 eigenlijk een verkeerd opschrift. Want de hoofdpersoon in het verhaal is niet de onrechtvaardige rechter, maar de weduwe, die erop uit was om haar recht te verkrijgen. Omdat ze een weduwe was, stond ze er alleen voor en blijkbaar had ze het nog extra moeilijk vanwege het feit dat bepaalde mensen haar onrechtvaardig behandelden. Ze had haar zaak bij de rechter aanhangig gemaakt, maar die had geweigerd om haar geval in behandeling te nemen. Haar tegenstanders waren misschien machtige of aanzienlijke personen. En zij was zelf vermoedelijk hulpeloos en arm, dus aan het verdedigen van haar zaak was geen cent te verdienen. De rechter streefde niet naar handhaving van het recht of naar het vasthouden aan Gods geboden, want hij was "onrechtvaardig" (vs.6) en hij "vreesde God niet" (vs.2). Toch zou hij als hij ergens voordeel in zag wel in actie komen want hij "ontzag geen mens" (vs.2).

De onfortuinlijke weduwe liet zich niet afschepen. Ze bleef naar de rechter toegaan en ze bleef erop aandringen dat hij haar zaak in behandeling zou nemen. En hoewel de man zich om God niet bekommerde en zich van geen mens iets aantrok, nam hij uiteindelijk het besluit om haar recht te verschaffen. Dan was hij van het gezeur af.

De opdracht van de Here

Op deze gelijkenis liet de Here een opdracht volgen. Hij zei:

“Hooft wat de onrechtvaardige rechter zegt. Zal God dan Zijn uitverkorenen geenszins recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen lang wachten? Ik zeg u, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen. Als evenwel de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het geloof vinden op de aarde?” (Luk.18:6-8)

Blijkbaar zijn de symbolen in een gelijkenis niet altijd een beeld maar soms ook een tegenpool van de werkelijkheid die door het symbool wordt uitgebeeld. De rechter in deze gelijkenis was geen goed beeld van de Here God. Want God is niet onrechtvaardig en Hij laat zijn uitverkorenen niet lang wachten (Luk.18:7-8). Maar de weduwe bezat wel het soort geloof dat de Here bij Zijn komst hoopt aan te treffen. Hoewel alles erop wees dat ze tot dovemans oren sprak, bleef ze maar aanhouden want ze wist dat de rechter de enige was die iets aan haar situatie kon doen.

Een somber toekomstbeeld

Met de vraag die de Here Jezus aan het eind van Zijn betoog stelde schetst Hij een somber beeld van de periode die aan Zijn wederkomst zal voorafgaan. Hij vroeg zich immers af of Hij, wanneer Hij terugkwam, nog wel het geloof zou vinden op aarde (Luk.18:8).

Als we deze woorden uit het evangelie citeren zonder te letten op het verband waarin ze staan dan kunnen we er verkeerde conclusies aan verbinden. Misschien zijn we geneigd om met de vraag van Christus in te stemmen. We zeggen dan, dat het in ons land inderdaad erg slecht gaat met het christendom. De meeste Nederlanders hebben God vaarwel gezegd. Maar als we de woorden van de Here op die manier gebruiken, dan hebben we niet goed naar Hem geluisterd. Want de Heiland richtte zich niet tot ongelovige buitenstaanders, maar tot Zijn eigen discipelen. De gelijkenis van de onrechtvaardige rechter sprak Hij tot “hen” (Luk.18:1), dat wil zeggen: tot de leerlingen die Hem volgden (vgl. Luk.17:22). Hij vroeg zich af, of Hij bij *hen* nog wel het geloof zou vinden.

We kunnen de vraag van de Here ook proberen te ontwijken. We zouden bijvoorbeeld kunnen opmerken: “De Messias richtte zich tot Zijn discipelen uit Israël en niet tot ons, gelovigen uit de volken”. Maar zo gemakkelijk kunnen we het evangeliewoord niet naast ons neer leggen. Want de apostel

van de volken heeft vanuit de gevangenis (2 Tim.1:16) een brief aan zijn leerling Timotheüs geschreven en van de “laatste dagen” een vergelijkbaar beeld geschetst (2 Tim.3:1-9). De mensen uit die tijd zouden “ogenschijnlijk godsvrucht bezitten, maar de kracht daarvan verloochenen”. Met deze opmerking had Paulus niet de buitenwereld op het oog. Hij sprak niet over atheïsten, want die hebben geen godsdienstig uiterlijk. De apostel sprak over de religieuze mensen van de eindtijd – over wat wij “het christendom” plegen te noemen.

Het geloof

Volgens de beste handschriften behoort er in Luk.18:8 voor “geloof” een bepaald lidwoord te staan. De Here Jezus vroeg zich niet af, of er ten tijde van Zijn wederkomst nog wel geloof in algemene zin zou worden gevonden. De mensheid is nooit zonder “geloof” geweest. Ook niet-christenen houden er een bepaald geloof op na. Ongelovigen koesteren dikwijls een diepgewortelde overtuiging. Aan zulke vormen van geloof dacht de Heiland niet. Hij vroeg zich af, of Hij hét geloof nog wel op aarde zou vinden: het bijzondere geloof, waarvan Hij in de gelijkenis een portret had getekend. De Here sprak over geloof dat zich vastklampt aan Gods beloften, vooral de belofte van Zijn komst en de daarmee gepaard gaande toezegging dat Israël een volk van koningen en priesters zal zijn dat met de Messias zal mogen regeren (Exod.19:6, Jes.61:6, 1 Petrus 2:5-9; Openb.1:6, 5:10, 20:6). De weduwe uit de gelijkenis vroeg immers om “recht”. Het recht van een gelovige steunt op Gods beloften.

Moedeloos worden

Het Griekse werkwoord *ekkakeoo*, dat in Lukas 18:1 voorkomt, betekent letterlijk: “er slecht aan toe zijn” of “zwak worden”. Door Bijbelvertalers is het meestal weergegeven als “verslappen” of “moedeloos worden” (Luk.18:1, 2 Kor.4:1,16; Gal. 6:9, Efe.3:13, 2 Thess. 3:13). Volgens de Here Jezus zouden Zijn leerlingen in de periode die aan Zijn komst in heerlijkheid voorafging het gebed om de komst van het rijk kunnen staken. In het onderwijs dat Hij gaf voordat Hij de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter vertelde had Hij twee (of drie) redenen genoemd waarom dit zou kunnen gebeuren:

Allereerst was er de factor tijd. Hij zou niet zo snel terugkomen als men wel had gehoopt. Er zouden tijden aanbreken waarin Zijn discipelen ernaar zouden verlangen “één der dagen van de Zoon des mensen te zien”, maar ze

zouden die dagen niet beleven (Luk.17:22). Wanneer hooggespannen verwachtingen werden beschaamd zouden velen er de brui aan geven. Ze zouden spottend opmerken: “Waar is de belofte van Zijn komst? Want sinds de vaders zijn ontslapen, blijft alles zó [als] van [het] begin van [de] schepping” (2 Pet.3:4). En ze zouden zich niet langer richten op de beloften van God, maar op het bevredigen van hun eigen begeerten (2 Pet. 3:3).

In de tweede plaats zouden er valse profeten optreden. Bepaalde personen zouden beweren dat de Messias al ergens op aarde was verschenen, of zich voor de Messias uitgeven. De wens zou de vader van de gedachte zijn. Volksgenoten zouden tegen de leerlingen van Jezus zeggen: “Kijk, hier is Hij”, of: “Kijk, daar!” (Luk. 17:23). Als zulke verwachtingen op een teleurstelling uitliepen (of, erger nog: op een oproer en een bloedbad), dan zou het vertrouwen in Gods belofte bij velen gaan tanen. Niet alleen binnen het volk Israël, maar ook binnen het christendom hebben talloze mensen in verband met de komst van het koninkrijk leugens gepredikt. Velen hebben gemeend de datum van de wederkomst te kunnen voorspellen. En velen hebben in de waan verkeerd dat zij het rijk van God op aarde moesten vestigen – via hun eigen godsdienstige inspanningen of door het gebruiken van geweld..

In de tijd die aan de openbaring van Jezus Christus voorafgaat zal er een antichrist (of: DE antichrist) op aarde verschijnen (1 Joh. 2:18) en met buitengewoon krachtige “tekenen en wonderen van de leugen” de mensheid misleiden (2 Thess. 2:8-12). Wie hem achterna lopen zullen menen dat het rijk van vrede en gerechtigheid al is aangebroken (1 Thess.5:3, Joh. 5:43) en niet langer om de komst van dat rijk bidden.

Hoe het (echte) rijk zal komen

Wanneer het rijk uiteindelijk écht komt, zullen de mensen die het niet kunnen binnengaan op wereldwijde schaal worden uitgeroeid. De Here vergeleek “de dagen van de Zoon des mensen” (Luk. 17:26) die zullen uitlopen op “de dag dat de Zoon des mensen geopenbaard wordt” (Luk. 17:30) met “de dagen van Noach”:

“En zoals het is gebeurd in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen: zij aten, zij dronken, zij trouwden, zij huwelijkten uit, tot op de dag dat Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en hen allen verdelgde” (Luk. 17:26-27)

Ook trok Hij een parallel tussen die tijd en de tijd van Lot:

“Evenzo, zoals het gebeurde in de dagen van Lot: zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden; op de dag echter dat Lot uit Sodom ging, regende het vuur en zwavel van [de] hemel en verdelgde hen allen. Op dezelfde wijze zal het zijn op de dag dat de Zoon des mensen wordt geopenbaard” (Luk. 17:28-30)

Deze profetie heeft betrekking op de inwoners van een stad, gezien het voorafgaande (Luk. 17:11) en het vervolg (Luk. 17:31-33) op de stad Jeruzalem, die “geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte” (Openb. 11:8). Zoals Lot uit Sodom ging, zo zullen bepaalde mensen op de dag van de Heer Jeruzalem verlaten, waarna de stad en haar inwoners door een gericht zullen worden getroffen. Voor Zijn in Judea levende discipelen voegde de Here er de waarschuwing aan toe:

“Wie op die dag op het dak zal zijn en zijn huisraad in huis, laat hij niet naar beneden gaan om het op te halen; laat hij die op het veld is, evenmin terugkeren naar wat achter hem ligt. Denkt aan de vrouw van Lot. Wie zijn leven tracht te behouden, zal het verliezen; en wie het zal verliezen, zal het behouden” (Luk. 17:31-33)

Zoals Lot geen seconde mocht verliezen, maar Sodom onmiddellijk moest verlaten, zo zullen de leerlingen van de Zoon des mensen op de dag dat Hij geopenbaard wordt overhaast moeten vluchten uit de stad Jeruzalem. Het natuurlijke verlangen van ieder mens om het gewone leven voort te zetten kan dan een valstrik worden. Wanneer ze treuzelen omdat ze nog even wat persoonlijke bezittingen willen ophalen, dan zullen ook zij door het gericht worden getroffen. Zoals de vrouw van Lot treuzelde, door vuur en zwavel werd getroffen en veranderde in een zoutpilaar (Genesis 19:17, 26). Wie dan zijn leven tracht te behouden (door zijn spullen te willen meenemen), zal het verliezen, maar wie op grond van het woord van God bereid is om zijn leven te verliezen, dat wil zeggen: om afstand te doen van alles wat hij heeft, die zal het behouden.

Volgens de Bijbel zou deze profetie over een vlucht meer dan eens worden vervuld:

1. Een eerste voorvervulling heeft plaatsgevonden in het jaar 70. Jeruzalem werd toen “omsingeld door legerkampen”: de legioenen van Vespasianus en Titus. Wie dit zag gebeuren moest onmiddellijk vluchten naar de bergen

want de inwoners van de stad (en van heel Judea) zouden “vallen door het scherp van het zwaard” (Luk. 21:20-24).

2. Een tweede voorvervulling zal plaatsvinden wanneer er een beeld van de toekomstige antichrist wordt opgericht in de tempel in Jeruzalem (vgl. 2 Thess. 2:4). Wanneer leerlingen van Jezus die “gruwel van de verwoesting zien staan in de heilige plaats”, dan moeten wie in Judea zijn opnieuw vluchten naar de bergen. Want er zal dan een grote verdrukking zijn zoals er niet geweest is van het begin van de wereld af tot dan toe. Wie niet bereid is om de antichrist als god te vereren zal worden omgebracht, door middel van onthoofding (Mattheüs 24:15-22, vgl. Openb. 20:4). Velen zullen op dat moment vluchten en worden bewaard in de woestijn (Openb. 12:14).

3. Uit de woorden van de Here blijkt dat de definitieve vervulling van de profetie zal plaatsvinden op de dag dat “de Zoon des mensen geopenbaard wordt”. We kunnen daarbij denken aan de openbaring van de HERE op de Olijfberg, waarvan de profeet Zacharia heeft gesproken:

“Dan zal de HERE uittrekken om tegen die volken te strijden, zoals Hij vroeger streed, ten dage van de krijg; Zijn voeten² zullen te dien dage staan op de Olijfberg, die vóór Jeruzalem ligt aan de oostzijde; dan zal de Olijfberg middendoor splijten, oostwaarts en westwaarts, tot een zeer groot dal, en de ene helft van de berg zal noordwaarts wijken en de andere helft zuidwaarts; en gij zult de vlucht nemen in het dal mijner bergen, want het dal der bergen zal reiken tot Azel; ja, gij zult de vlucht nemen, zoals gij de vlucht genomen hebt voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, de koning van Juda. En de HERE, mijn God, zal komen, alle heiligen met Hem” (Zach. 14:3-5)

Op die dag zal de HERE de volken die zich in en om Jeruzalem hebben verzameld treffen met een afschuwelijke plaag: “Hij zal ieders vlees, terwijl hij nog op zijn voeten staat, doen wegteren, en ieders ogen zullen wegteren in hun kassen, en ieders tong zal wegteren in zijn mond” (Zach. 14:12). Wie dan niet tijdig naar het oosten vlucht, door de kloof in de Olijfberg, zal op zo’n akelige wijze omkomen.

² “Zijn voeten” heeft gezien het voorafgaande betrekking op de voeten van de HERE. Maar God is de Onzienlijke (Kol. 1:15, 1 Tim. 1:17, Heb. 11:27). Geen mens heeft Hem ooit gezien of kan Hem zien (Joh. 1:18, 1 Tim. 6:16). Wanneer de HERE verschijnt, dan vertoont Hij zich in Zijn Beeld (Kol. 1:15). Onze Heer Jezus Christus zal op Gods tijd “de gelukkige en enige Heerser, de Koning der koningen en Heer der heren vertonen” (1 Tim. 6:15).

Waarom bidden?

De Here vertelde de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter om Zijn discipelen te leren dat zij “altijd moesten bidden en niet moedeloos worden” (Luk. 18:1). Uit het tekstgedeelte dat aan de gelijkenis voorafgaat en het gedeelte dat erop volgt kunnen we afleiden wat de *functie* van dat gebed is. Gebed is niet noodzakelijk om God aan Zijn belofte te herinneren, en ook niet om Hem te bewegen om “recht te doen”. Want de HERE is niet zoals de onrechtvaardige rechter (Luk. 18:7-8). Hij is niet onwillig of traag in het vervullen van Zijn beloften.

Gebed dat steunt op Gods beloften en dat van die beloften uitgaat, heeft wel de functie om de bidder op God te richten en om hem of haar nuchter en waakzaam te houden. Wie op grond van Gods beloften om de komst van het koninkrijk bidt, wordt ervoor bewaard om zich door geruchten, pseudo-messiasen, valse profeten en menselijke pogingen om “het rijk gestalte te geven” te laten meeslepen. Discipelen die in het land Israël wonen worden door zulk gebed telkens opnieuw herinnerd aan de waarschuwing van de Here om uit Jeruzalem te vluchten wanneer zich daar bepaalde gebeurtenissen voordoen (het oprichten van de verwoestende gruwel, of het splijten van de Olijfberg). Ook de raadselachtige uitspraak van de Here: “Waar het lichaam is, daar zullen ook de gieren zich verzamelen” wijst op het land Israël en op de stad Jeruzalem. “Waar een dood lichaam ligt, daar komen de gieren” was in de eerste eeuw vermoedelijk een bekend spreekwoord (vgl. Job 39:30-33). En wie de profetieën uit de Bijbel kent, weet waar de volken in de eindtijd verzameld zullen worden en waar het gericht over hen zal plaatsvinden. Dat kan maar op één plaats zijn, in het land dat die volken willen vernietigen maar waar ze zelf zullen worden verslagen. De Bijbel spreekt in dit verband over “het dal van Josafat” (Joël 3:9-21), over de plaats die in het Hebreeuws Harmagedon heet (Openb. 16:16), en over de stad Jeruzalem (Zacharia 12:2-3). Toen de discipelen vroegen: “Waar, Heer?” (Luk. 17:37), waar zullen we moeten vluchten en waar zal de één meegenomen en de ander achtergelaten worden?, hadden ze het antwoord kunnen weten.

De symbolen uit de gelijkenis

Het is opmerkelijk dat de Here in Zijn gelijkenis meerdere malen sprak over een stad. Hij zei: “Er was in een stad een rechter...” (Luk.18:2). En hij liet daarop volgen: “Nu was er in die stad een weduwe...” (Luk.18:3). Dit gegeven

kan ons helpen om de symbolen in de gelijkenis te verstaan. Lukas vertelt bovendien, dat de Here Zijn gelijkenis vertelde toen Hij op weg was naar Jeruzalem (Luk. 17:11).

Het symbool van de rechter is door de Here verklaard (Luk. 18:6-8). In zijn karakter en optreden was deze man de tegenpool van de God van Israël. Het recht van de zwakken interesseerde hem niet. Terwijl de HERE het in Zijn wet en door de mond van Zijn profeten juist voortdurend voor weduwen en wezen had opgenomen (Ex. 22:22, Deut. 10:18, 14:29, 16:11,14; 24:17,19-21; 26:12-13, 27:19; Ps. 146:9, Spr. 15:25. Jes. 1:17, Zach. 7:10).

Uit de manier waarop de gelijkenis begint blijkt dat de weduwe een beeld is van de gelovigen in Jeruzalem. Zij woonde immers "in een stad". En van Jeruzalem wordt in het Oude Testament gezegd:

"Hoe zit zij eenzaam neder,
de eens volkrijke stad;
als een weduwe is zij geworden,
die machtig was onder de volken;
de vorstin onder de landschappen
is onderworpen aan herendienst" (Klaagl.1:1)

In de dagen van de Here Jezus was de situatie feitelijk nog steeds zo. De Romeinen hadden het in Jeruzalem voor het zeggen en zij legden de stad zware slavenarbeid op. Uit de uitleg die de Here van Zijn gelijkenis heeft gegeven blijkt dat de weduwe een beeld is van Gods "uitverkorenen" (Luk. 18:7), de uitverkorenen in Judea waarvan Hij op een andere plaats heeft gezegd dat de dagen van de grote verdrukking ter wille van hen zullen worden verkort (Matth. 24:22).

De weduwe ging telkens opnieuw naar de rechter toe en zei tegen hem: "Verschaf mij recht tegenover mijn tegenpartij". Gezien het voorafgaande (Luk. 17:20-37) en gezien het feit dat het symbool van de weduwe is ontleend aan Klaagl. 1:1, is haar verzoek een beeld van het gebed om de komst van het koninkrijk. De HERE heeft beloofd dat Jeruzalem eens de plaats zal zijn waar Zijn troon zal zijn gevestigd. Van haar zal de wet uitgaan en van daaruit zal de wereld worden bestuurd. Dan zal er op heel de aarde vrede heersen (Jes. 2:1-5, Micha 4:1-3). Dat is het "recht" van de weduwe.

Mijn tegenpartij

De verleiding is groot om onder "mijn tegenpartij" de vijandige volken te verstaan die het op Jeruzalems ondergang hebben voorzien en die volgens Zach. 14 zelf vernietigd zullen worden. Maar volgens de Bijbel zullen de uitverkorenen in Israël niet bidden om de ondergang van hun menselijke vijanden. De Here heeft hun immers geleerd:

"Hebt uw vijanden lief en bidt voor hen die u vervolgen, opdat u zonen wordt van uw Vader die in [de] hemelen is; want Hij laat Zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen" (Matth. 5:44-45)

"Hebt uw vijanden lief, doet wél aan hen die u haten; zegent hen die u vervloeken, bidt voor hen die u smaden. Bied aan hem die u op de wang slaat, ook de andere; en weiger aan hem die u de mantel afneemt, ook het onderkleed niet. Geef aan ieder die van u vraagt, en eis het uwe niet terug van hem die het neemt" (Luk. 6:27-30).

En de apostel Petrus heeft aan zijn volksgenoten in de diaspora geschreven:

"Vergeldt niet kwaad met kwaad, of schelden met schelden, maar zegent integendeel, omdat u ertoe geroepen bent zegen te erven" (1 Petrus 3:9).

Niet "vles en bloed" zijn de tegenpartij van Gods uitverkorenen maar satan en zijn machten in de hemelse gewesten (Efe. 6:12, Openb. 12:3-6). Menselijke werktuigen, waarvan de boze zich bedient, zijn maar verblinde slaven. Uitverkorenen zijn geen haar beter dan zij - het is alleen maar aan Gods genade te danken dat zij de Schepper mogen kennen.

Uitverkorenen vragen, of de "aanklager van de broeders" door de hemelse Rechter in het ongelijk mag worden gesteld en of er aan zijn optreden een einde mag worden gemaakt (vgl. Openb. 12:10). Volgens de bijbel zal dat gebeuren wanneer de Here terugkomt. Als Hij verschijnt zal satan worden gebonden zodat hij de volken niet meer kan verleiden (Openb.20:2-3, vgl. Openb.19:11-21 en Rom.16:20). Terwijl de loop van de huidige wereld wordt bepaald door de vorst der duisternis, de "overste van de macht der lucht, die thans werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid" (Efe. 2:2), zullen er bij de komst van Christus betere tijden aanbreken. De Messias zal dan met

de Zijnen op aarde gaan regeren (Openb.20:6). Dan zal het licht worden in de wereld: de morgenster zal opgaan en de dag aanbreken (vgl. 2 Pet.1:19, Rom.13:12). Gods uitverkorenen roepen: "Verlos ons van de boze, doe Uw rijk komen, laat de aarde vol worden van de kennis des Heren. U hebt het toch zelf beloofd?" (vgl. Jes.2:1-5, 11:1-10; Micha 4:1-3).